

Saksbehandler: Sven Thore Kloster

Referanser:
MKR 09/09
MKR/AU 05/09

Saksdokumenter:
Skisse til KM-sak om Innvandrere og menighetene

Innvandrere og menigheten(KM-sak)

Sammendrag

Som oppfølging av MKR 09/09 og MKR/AU 05/09 får rådet en bearbeidet skisse til KM-sakspapir til behandling. Det gjøres oppmerksom på at sakspapiret fremdeles er på et disposisjons- og skissenivå, og at mesteparten av teksten ikke vil bli skrevet før i sommer. Det er signalisert hvilke deler som er tenkt ytterligere utdypet i klammeparenteser i teksten. Skissen er planlagt sendt ut til en referansegruppe som kan respondere innen august, slik at MKR i september kan få forelagt forslag til endelig tekst.

På bakgrunn av vedlagte skisse er det ønskelig at MKR diskuterer saken og kommer med innspill til KM-dokumentet. MKR bes spesielt ta stilling til redaksjonelle spørsmål som stilles i teksten, om kommentere forslagene til KM-vedtak.

Forslag til vedtak

MKR takker for den foreløpige skissen til KM-sakspapir, og ber om at dokumentet videreutvikles i tråd med de endringene som fremkom i samtalen. MKR har følgende kommentarer til endringer i skissen til KM-sakspapir:

-
-

KM-sak: innvandrere og menighetene

En foreløpig skisse...

1. Innledning

a) *Presisering av hva saken handler om*

[Det må presiseres at KM-saken handler om to ting: For det første handler den om hvordan Dnk bedre kan legge til rette for å møte kristne innvandrere og inkludere disse i menighetene. Det legges opp til at denne vinklingen skal utgjøre en betydelig del av saken på Kirkemøtet, og her vil både KM 11/06 "Innvandring og integrering" og funn fra Ingrid Vad Nilsens forskningsprosjekt spille en stor rolle. En side ved fokuset på den enkelte innvandrer er rekruttering.

For det andre handler saken også om de kristne innvandrerne som organiserer seg i egne migrantmenigheter eller internasjonale menigheter. Dette er en litt annen tematikk som krever en litt annen tilnærming fra KM.]

b) *Kontekstbeskrivelse: det flerkulturelle kirke-Norge*

[Omlag 40% av ikke-vestlige innvandrere til Norge har en kristen kulturbakgrunn. Den kirkelige konteksten i Norge (og resten av Europa) endres av dette. Nye innvandrermenigheter etablerer seg, spesielt i de større byene, og kontakten med de tradisjonelle kirkene varierer fra ingenting til mye.

Det er innvandrere i enhver kommune i Norge...

Kristne innvandrere representerer ikke minst en formidabel ressurstilførsel til kirkelivet i Norge.

Mye mer tekst her i sommer...]

c) *Avgrensninger, definisjoner og problematisering av begreper*

[Avgrensning: Dnk er allerede involvert i religionsmøte. Denne saken handler om møte med de kristne innvandrerne.

Definere innvandrer, migrant, typer menighetsdannelser etc – så følge opp med konsekvent begrepsbruk.

Problematisering av begrepet migrantkirke, svart kirke, innvandrerkirke, etnisk kirke, diasporakirke, nye kirker, tradisjonelle kirker, mainstream-kirker, etablerte kirker, jf. problematiseringen i Together or apart.

Mer tekst her i sommer...]

d) *Hva har blitt gjort til nå? Kort historikk*

[Det blir viktig å tydeliggjøre mye av det kirkelige, økumeniske integreringsarbeidet som har pågått i mange år. Det er først og fremst andre kirkesamfunn enn Dnk som har gjort seg erfaringer med flerkulturelle menigheter og med egne etniske grupperinger innenfor kirkestrukturen. Baptister, pinsevenner, katolikker og ortodokse, samt KIA, NMS, NKR og Flyktningenettverket har i flere år forholdt seg til tematikken.

(Nyttig å evt få med en oversikt over ulike tilnærminger, modeller og erfaringer blant disse.)

Flere aktører fra Dnk har imidlertid også begynt å gjøre seg erfaringer i forhold til det flerkulturelle kirke-Norge: Kirkemøtesaken om integrering i 2006 er en viktig milepæl, Flyktningenettverkets kontaktforum med migrantkirkeledere, Oslo bispedømme, diverse lokale menigheter, arbeidet til Mellomkirkelig råd (AU-saker, CCME og KV) og Ingrid Vad Nilsens Olavsstipend utgjør viktige erfaringer.

Mye mer tekst her i sommer...]

e) *Samordning i forhold til andre kirkelige reformer*

[Det er viktig å allerede på et tidlig tidspunkt klargjøre for KM at denne saken må sees i sammenheng med en del andre kirkelige reformprosesser. Parallelt med innvandrings- og inkluderingsarbeidet foregår det også prosesser rundt ny kirkeordning og menighetsutvikling som en KM-sak om innvandrere og menighetene ikke kan foregripe. Det blir derfor viktig at vedtakene i saken ikke blir for konkrete i kirkeordnings- og organiseringsspørsmål, men at KM heller bruker denne saken til å be om at de videre reformprosessene må ta høyde for å inkludere innvandrere på en hensiktsmessig måte – dersom KM ønsker dette. KM-saken om innvandrere og menighetene kan med fordel gi tydelige signaler til det videre utredningsarbeidet om hvorvidt det bør legges opp til mindre eller mer fleksible ordninger for å inkludere for eksempel migrantmenigheter eller internasjonale menigheter i Dnk. I denne sammenheng må KM ta høyde for om det er ekklesiologisk konsistent å eventuelt ha annerledes tilnærminger til innvandrermenigheter enn til annen menighetsutvikling – eller rettere sagt, hvilke kirkerettslige muligheter som finnes med tanke på inkludering av innvandrermenigheter slik at Den norske kirkes helhetlige tilnærming til menighetsutvikling forblir konsistent.]

d) *Dnk befinner seg allerede i forpliktende internasjonale relasjoner*

Den norske kirke har inngått forpliktende samarbeid gjennom flere avtaler, samarbeid som etter hvert omfatter mange kirker og flere kirkesamfunn. Ved å slutte seg til Leuenbergkonkordien har Den norske kirke bl.a. inngått nattverdsfellesskap med, og anerkjenner ordinasjonen til en rekke lutherske, reformerte og unerte kirker i Europa, samt Valdenserkirken og brødrekirken (De Bøhmiske brødre). I tillegg til å være en bred, europeisk, økumenisk samarbeidsplattform, arbeider Leuenbergfellesskapet stadig med spørsmål som knytter seg til læreforskjeller, i den hensikt å utdype fellesskapet.

Den norske kirke har også underskrevet Porvooeerklæringen, en felles erklæring fra lutherske kirker i Norden og Baltikum og anglikanske kirker i Storbritannia og Irland, hvor kirkene anerkjenner hverandres forkynnelse, sakramentforståelse og embeter, og forplikter seg til å stå sammen i misjon og tjeneste. Porvoofellesskapet forplikter oss bl.a. til å rådføre oss med andre kirker i viktige spørsmål, til å hilse hverandre velkomne i hverandres menigheter og aktivt jobber for vekst i fellesskapet.

Den norske kirke er medlem av Det lutherske verdensforbund (LVF), som er et verdensvidt fellesskap av kirker i luthersk tradisjon. Vårt medlemsskap i LVF forutsetter en grunnleggende anerkjennelse av andre medlemskirker, og er forenet med dem i nattverds- og prekestolsfellesskap. Innefor dette lutherske fellesskapet

har Den norske kirke også inngått egne samarbeidsavtaler med enkeltkirker, som forplikter oss på særskilte områder.

I tillegg er Den norske kirke medlem i de store økumeniske organisasjonene Kirkenes Verdensråd og Konferansen av Europeiske Kirker, som begge arbeider for Kirkens enhet og vitnesbyrd til verden.

På forskjellige plan forplikter alle disse avtaler og medlemskap oss til å arbeide for større kirkelig enhet på tvers av nasjonale, etniske og konfesjonelle grenser. Dette må bety en kontinuerlig og aktiv innsats for åpenhet og konkret samarbeid, samtidig som det utfordrer oss til økt refleksjon i spørsmål hvor kirker har andre ordninger, andre tradisjoner, eller der hvor det eksisterer uenighet i lærespørsmål.

[Skal noe sies om nasjonale kirkeavtaler?]

2. Hvorfor KM-sak?

Fordi det etableres flere og flere etnisk-baserte migrantmenigheter i Norge, og fordi det stadig gjøres flere erfaringer i Den norske kirkes menigheter med kristne innvandrere, er det gunstig med en overordnet og helhetlig drøfting av tematikken på Kirkemøtet. I tillegg til å være en naturlig videreføring av "KM 11/06 Innvandring og integrering" vil en slik drøfting også kunne bidra til å tilføre saken den oppmerksomhet og koordinering som den fortjener. En KM-sak om innvandrere og menighetene vil kunne øke Den norske kirkes evne til å tolke og forstå det norske samfunnet og kirkelandskapet, samt være en øvelse i kirkelig strategi- og visjonsarbeid med vesentlige økumeniske og internasjonale innslag.

Erfaringene i Den norske kirkes menigheter med kristne innvandrere er ikke i tilstrekkelig grad evaluert eller gjort kjent. Det er heller ikke lagt godt nok til rette innad i kirken for utveksling av erfaringer mellom menighetene på dette området. Et hovedpoeng med en KM-sak vil derfor være å bidra til at kirkemøtet får en bedre oversikt over de ulike erfaringene, og at bispedømmene får delt de ulike erfaringer med hverandre. Kirkemøtet bør i forlengelsen av dette peke ut gode og effektive måter for utveksling mellom menighetene av opparbeidet kunnskap om praktisk tilrettelegging og teologiske erfaringer.

Fordi kontakten mellom Dnk og ulike etniske migrantmenigheter er såpass fersk som den er, vil et annet poeng ved en KM-sak være at man får mulighet til å være med å bygge relasjoner og styre utviklingen i ønsket retning, framfor å reparere relasjoner i etterkant (slik det har skjedd i en del andre europeiske land). Det er ønskelig at en KM-sak på et overordnet nivå kan gi tydelig retning til en rekke prosesser som må settes i gang for at Dnk best mulig kan legge til rette, strukturelt, teologisk og holdningsmessig, for at innvandrere og etniske grupper/flerkulturelle fellesskap – der det er ønskelig – kan føle tilhørighet og etablere seg innenfor Dnk istedenfor utenfor. Én viktig del av dette vil være å få avklart hvilke kirkerettslige muligheter (og andre muligheter) som finnes, både i forhold til de internasjonale, flerkulturelle menighetene og migrantmenigheter som ønsker et mer formalisert eller praktisk samarbeid med Dnk.

En annen side ved det strukturelle vil være spørsmålet om rekruttering. Dersom man ønsker at flere kristne innvandrere skal engasjere seg i menigheter innenfor Den norske kirke, må naturlig nok flere innvandrere inn i både kirkelige rådsstrukturer og kirkelig utdanning og tjeneste. Det er derfor ønskelig at en KM-sak også bidrar til premisser for rekrutteringsstrategier av innvandrere i forhold til disse områdene. Dette innebærer i høy grad økumeniske utfordringer og muligheter, fordi langt fra alle de kristne innvandrerne i Norge kommer fra en luthersk bakgrunn. Ordinasjonsspørsmål, klargjøring av Dnks økumeniske engasjement og muligheter for utvidelse av økumeniske relasjoner, hører derfor også til noe av det en KM-sak må berøre.

3. Inkludering av innvandrere i menighetene: Holdningsarbeid og praktisk tilrettelegging

Den norske kirke må forholde seg til kristne innvandrere både som organiserte grupper og fellesskap (for eksempel migrantmenigheter) og som enkeltmennesker som søker til menighetene. Det er viktig at Dnk forholder seg til begge disse kategoriene. Neste kapittel, kapittel 4 omhandler Dnks forhold til de organiserte kristne innvandrerfellesskapene, mens dette kapitlet handler om hvordan Dnk møter den enkelte innvandrer.

Mens noen innvandrere hovedsakelig ønsker å organisere seg i egne etniske eller flerkulturelle menigheter, søker andre innvandrere den lokale soknemenigheten og ønsker å integreres der. Dette kan for eksempel skyldes konfesjonell tilhørighet eller botid i Norge. Dessuten er det mange steder i Norge hvor den lokale soknemenigheten er det eneste kirketilbudet, og hvor det ikke er mange nok innvandrere til å danne egne gudstjenestefellesskap.

Generell inkludering av innvandrere i Dnks menigheter har blitt omtalt i både KM 5/05 og KM 11/06, men særlig i lys av Ingrid Vad Nilsens forskningsprosjekt er det gode grunner for å komme lenger i arbeidet med å finne konkrete tiltak for bedre integrering av innvandrere i norske menigheter.

[Mer her... En lengre oppsummering av IVN sine funn + noen forslag. Dette bør utgjøre størsteparten av KM-dokumentet. Skrives i sommer. Noen forslag til hva som bør tematiseres:]

- a) Rurale vs. urbane forhold. Lokaløkumeniske utfordringer og muligheter – bl.a. tanker om medlemskap, proselytisme og sheep stealing (og shepherd stealing).
- b) Bidra til nye perspektiver i refleksjonen om åpenhet og konfesjonell identitet. Ta inn over seg de teologiske mulighetene og potensialet for kirkelig vitalisering som kristne innvandrere representerer.
- c) Utvide det økumeniske blikket nasjonalt? Økt kontakt med migrantkirkeledere.
- d) Nye grep for lokalt økumenisk samarbeid. Hvordan forholde seg til andre migrantkirker i lokalmiljøet?

- e) God integrering og eller assimilering? Kjøreregler for hvordan ta imot innvandrere i lokalmenigheten?
- f) Returnerte misjonærer er en ressurs
Misjonsorganisasjonene generelt og returnerte misjonærer spesielt representerer en stor ressurs i møte med mennesker fra andre kulturer. Her finnes årelang erfaring fra samarbeid med kristne fra andre kulturer og også møte med annerledes troende. Misjonsorganisasjonene har også et vidt nettverk som kan fungere – og sikkert mange steder allerede gjør det – som kontaktskapere og oversettere i møte med utenlandske kristne.
- g) Behovet for informasjon. Hvordan legge til rette for at menighetene kan få utvekslet erfaringer med hverandre? (Farsund menighet er et godt eksempel på en menighet som har gjort seg mange gode erfaringer med innvandrere. Over 10 nasjonaliteter inkluderes i de jevnligte gudstjenestene. Vennskapsbånd knyttes, ikke minst med utgangspunkt i en inkluderende kirkekaffepraksis hvor folk tar aktivt kontakt med hverandre)
- h) Behov for hjelpemateriell til integrering i gudstjenesteliv (både teologisk og språklig). Muligheter i lys av nye planer for diakoni, trosopplæring og kirkemusikk? Muligheter i lys av gudstjenestereformen?
- i) Behov for flere gudstjenester på engelsk, samt klargjøre mulighetene for egne språklige fellesskap innenfor en menighet.

4. Avklaring av Dnks forhold til ulike typer migrantmenigheter og internasjonale menigheter

Mens kapittel 3 dreier seg om menighetenes møter med de enkelte innvandrerne, omhandler kapittel 4 Dnks forhold til de organiserte, kristne innvandrerfellesskapene. Dnk betyr i denne sammenheng både menighetene, bispedømmene og de sentralkirkelige råd. På samme måte som enkeltinnvandrere ikke er en enhetlig gruppe, er heller ikke innvandrermenighetene det. [vise til innledningens definisjoner og skille mellom bl.a. migrantmenigheter og internasjonale menigheter. Viktig å få mer konsistent begrepsbruk] I tillegg til de flerkulturelle internasjonale menighetene, finnes det svært mange forskjellige migrantmenigheter. De har forskjellige interesser og behov – både seg i mellom og i forhold til Dnk. Noen ønsker å inngå forpliktende kirkefellesskap med Dnk, noen ønsker praktisk samarbeid, mens andre igjen ikke ønsker noen kontakt med Dnk.

a) *Formalisert samarbeid*

Noen migrantmenigheter ønsker, eller kan komme til å ønske, et tettere og mer formalisert samarbeid med Dnk. Det er to ulike grupper av migrantmenigheter i denne kategorien:

- i. En der det foreligger samarbeidsavtaler internasjonalt, men ikke nasjonalt. Dette vil i hovedsak dreie seg om protestantiske eller anglikanske menigheter som er tilknyttet moderkirker som er med i LVF, Porvoo Communion eller Leuenberg-fellesskapet.
- ii. En der det ikke foreligger samarbeidsavtaler internasjonalt, men som man allikevel bør vurdere formalisert samarbeid med. Dette vil i hovedsak dreie seg om diasporamenigheter til norske misjonskirker (Oromomenigheten/Mekane Yesus), andre lutherske menigheter (for eksempel Den evangelisk-lutherske iranske menigheten i Oslo), eller anglikanske diasporamenigheter fra Sør som ikke omfattes av Porvoo.

Det er mange måter Dnk kan etablere et bedre og mer formalisert samarbeid med disse typene menigheter. Mye ville vært gjort om man fikk etablert og institusjonalisert bedre lokal tilknytning og møtepunkter der dette ikke finnes allerede. Det kan for eksempel være snakk om å inkludere migrantprestene på prostisamlinger og stiftsdager, arrangere felles gudstjenester noen ganger i året eller legge til rette for felles ungdomsklubb og konfirmantleir. Men det kan også tenkes at det er ønskelig med en ytterligere grad av formalisering – for eksempel i form av presteutveksling, tilsyn eller medvirkning av Dnk-biskop i presteordinasjon.

Eksempler på kirker som faller i den første kategorien er den tyske lutherske menigheten i Oslo, og Church of England (Diocese in Europe) sitt arbeid i Norge. Den tyske lutherske menigheten i Oslo befinner seg på mange måter svært nær Den norske kirke. Menigheten består av medlemmer fra tyske kirker som i all hovedsak er medlemmer i både LVF og i Leuenbergfellesskapet. Gjennom Leuenbergkonkordien og medlemsskap i LVF, har vi derfor ikke bare en nær relasjon til denne menigheten, men en formell forpliktelse i forhold til denne. Når det gjelder den engelske kirkes arbeid i Norge går dette inn under arbeidet blant Porvoofellesskapets kirker, noe som faktisk forplikter oss på å betrakte deres dømte medlemmer som medlemmer av vår egen kirke.

I begge disse tilfeller ville det være naturlig å vurdere et sterkere formelt samarbeid, noe som i så fall kunne skje i samarbeid med både den lokale menighet/kirke, og med sendekirken. Et slikt samarbeid burde kunne involvere muligheten for presteutveksling og for lokalt tilsyn.

Begrunnelsen for et bedre og mer formalisert samarbeid med nevnte migrantmenigheter knytter seg både til det konkrete behov i lokale menigheter, men også en overordnet økumenisk forståelse av at et sant kristent vitnesbyrd knyttes til kirkelig enhet. Kristi legeme er ett, og kirken er Kristi legeme. De økumeniske avtaler og inngåtte kirkefellesskap er dypest sett begrunnet i dette nytestamentlige bildet, som gjensidig forplikter kirkene på hverandre. Et kirkesamfunn er mer enn bare en hensiktsmessig og praktisk størrelse. Et kirkesamfunn er et forpliktende fellesskap: det som skjer i en annen menighet er ikke min menighet likegyldig. Dermed blir også de konkrete behov i en menighet et ansvar som hører inn under et større fellesskap. I et forpliktende fellesskap trenger vi tilsyn av hverandre.

Den sterkeste graden av formalisert samarbeid dreier seg om organisatorisk og økonomisk integrering. [Er dette relevant for noen slike menigheter i Norge? OME skriver mer her...]

b) *Praktisk samarbeid*

For den største gruppen av migrantmenigheter er et praktisk, og ikke nødvendigvis et formalisert samarbeid, mest naturlig. Slike typer samarbeid finnes det allerede mye av på en del steder. Det kan være snakk om alt fra lån/leie av kirkebygg til lokalt samarbeid om felles diakonale utfordringer eller felles økumeniske arrangementer.

[Inn med noen gode eksempler på praktisk samarbeid her – f.eks fra Furuset. Vise til Flyktningenettverkets forslag til utleieavtaler og Dnk-regelverket om bruk av kirkebygg. Behov for ryddige avtaler. Vise til IVN om at forretningsmessig samarbeid også bør føre til mer sosial inkludering på sikt – for eksempel invitasjoner til arrangement og felles gudstjenester. Også inn med noen kritiske merknader – samarbeid ikke alltid like lett?]

c) *Minimalt samarbeid*

Det finnes også migrantmenigheter som ikke ønsker noe som helst samarbeid med Dnk. Men menigheter i Dnk kan måtte komme til å forholde seg til denne gruppen også, bl.a. gjennom kasualtjenester. [Eksempler, særlig bryllup og gravferd, og særlig for 2.generasjons innvandrere]

d) *Internasjonale og flerkulturelle menigheter*

Noen innvandrermenigheter er ikke rene etniske eller kulturelle fellesskap. De kan bestå av mange nasjonaliteter hvor også etniske nordmenn som ønsker flerkulturelle fellesskap og gudstjenesteformer, er med. Det mest aktuelle eksemplet på slike menighetsformer er de internasjonale menighetene i regi av NMS. Det har i lengre tid vært en prosess for å få til økt formalisert samarbeid mellom disse menighetene og Dnk, både gjennom bispedømmene, Kirkerådet og departementet. Men til nå har det ikke latt seg gjøre å finne endelige løsninger som er tilfredsstillende. Det er særlig utfordringer knyttet til finansiering og økonomi, kirkerettslige begrensninger og økumenisk profil som har gjort arbeidet vanskelig. En KM-sak bør derfor ha som et delmål å avklare rammevilkårene og den fremtidige organiseringen av de internasjonale menighetene.

I dag er det internasjonale menigheter i Oslo, Bergen og Stavanger og det er konkrete planer om etablering også i Kristiansand og Drammen. Dersom disse menighetene får en mer avklart rolle, kan de i enda større grad enn i dag fungere som brobyggere mellom tradisjonelle deler av Dnk og det store mangfold av migrantmenigheter. Bergen Internasjonale Menighet og Stavanger International Church har i lengre tid spilt en viktig rolle og bidratt til nettverksbygging mellom ulike migrantmenigheter i henholdsvis Bergen og Stavanger. Oslo International Church har regelmessig kontakt med 30 ulike migrantmenigheter i Oslo. Det ligger åpenbart et betydelig potensial i å både etablere nye og videreutvikle eksisterende internasjonale menigheter i de større byene. Internasjonale

menigheter er et konkret tiltak som har vist seg å både inkludere kristne innvandrere i Den norske kirke, og bygge gode relasjoner til migrantmenighetene.

Et forsøksprosjekt som ble støttet av Kirkerådet for å utrede organiseringen av internasjonale menigheter, ledet i november 2007 til en felles søknad fra menighetene i Bergen, Oslo og Stavanger til Kirkerådet. I notatet som følger søknaden gis det en fyldig redegjørelse for ulike organiseringsalternativer og også de økumeniske rammevilkårene som må avklares i en slik prosess. Søknaden munner ut i en anbefaling om at disse menighetene bør organiseres som kategorialmenigheter i Dnk. En videre prosess med departementet klargjorde tre mulige alternativer for organisering: Eget kirkesamfunn, valgmenighet eller kategorialmenighet. Sistnevnte ble også av departementet holdt fram som den mest realistiske muligheten, men det var uklart i hvor stor grad menighetene da kunne beholde sin mer åpne økumeniske profil, bl.a med hensyn til medlemskap i Dnk. NMS har gjort det klart at de internasjonale menighetenes åpne økumeniske profil er avgjørende for disse menighetene. Det må derfor avklares hva "åpen økumenisk profil" innebærer, og hvor åpen denne kan være innenfor rammene av en kategorialmenighet.

Et fjerde alternativ til organiseringsform som NMS har brakt inn, er det som kalles "profilmenighet på sokne- eller fellesrådsnivå". Uten å falle direkte inn under de ganske "tunge" kriteriene for valgmenighet eller kategorialmenighet, vil en profilmenighet ivareta en særlig målgruppe innenfor et større geografisk område. En kan i den sammenheng se for seg at et visst antall forordnede gudstjenester tildeles en profilmenighet som en del av det samlede tilbudet til Dnk i området/byen. NMS foreslår dette som modell dersom de andre alternativene ikke lar seg gjennomføre.

[Noe mer her om at det er mange ulike menighetsprosesser på gang i Dnk, og KM bør legge opp til at de ulike prosessene blir behandlet ekklesiologisk konsistent. Hva er mulig å ta stilling til i denne omgang? Vise til evaluering av forsøket med valgmenigheter som kanskje skal opp på KM 2010.]

e) Norske migrantmenigheter i utlandet

[En KM-sak om migrantkirker og integrering bør også omtale de norske migrantmenighetene i utlandet – Sjømannskirken. Først og fremst fordi disse menighetene gir oss noen viktige erfaringer av migranters åndelige og sosiale behov. Dette kan med fordel tematiseres innledningsvis eller i kapittel 3.

Dersom man i tillegg ønsker å kommentere Den norske kirke i utlandet her, legges det opp til at forholdet mellom norske menigheter i utlandet og Dnk som sådan, samt forholdet mellom norske menigheter i utlandet og de lokale menighetene/kirkene i vertslandet, tematiseres. Er dette ønskelig?]

5. Rekruttering – kortsiktig og langsiktig

Ønsker man å inkludere flere kristne innvandrere i Den norske kirke, må man også inkludere flere kristne innvandrere i kirkelige stillinger og verv. Slike prosesser krever aktive tiltak og strategier. Det må aktivt rekrutteres innvandrere til kirkelig arbeid, både av lek og lærd, til kirkelige verv og til kirkelig utdanning. Skal man ha en folkekirke som gjenspeiler "folket", kan ikke de ansatte kun være etnisk hvite.

I dag er ikke Dnk en særlig flerkulturell arbeidsplass (med unntak av kirkemusikere!). Både helsevesenet og forsvaret har til sammenlikning blitt flerkulturelle arbeidsplasser etter at de aktivt har rekruttert mennesker med annen etnisk bakgrunn. KM 11/06 "Innvandring og integrering" vedtok å be de sentralkirkelige råd om å "samarbeide med bispedømmene og frivillige organisasjoner med sikte på at det ansettes medarbeidere med ulik kulturell bakgrunn i kirkelige stillinger" og "ansette mennesker med innvandrerbakgrunn i sentralkirkelige stillinger". Det er gjort endringer i utlysningstekster i de sentralkirkelige råd og i en del bispedømmer som følge av vedtaket [sjekk ut hvilke + sjekk ut fellesrådene], uten at dette har gitt de ønskede virkningene. Forholdsvis høye språk- og kompetansekrav i en del kirkelige stillinger tilsier at man må ha både kort- og langsiktige rekrutteringsstrategier. Dessuten er de fleste kristne innvandrene verken medlemmer av Dnk eller har en evangelisk-luthersk kirkeidentitet. Rekrutteringsstrategier må derfor ta høyde for økumeniske og konfesjonelle problemstillinger.

a) *Rekruttering til kirkelige verv*

Det vil være ønskelig å aktivt rekruttere kristne innvandrere til kirkelige verv som for eksempel menighetsråd og bispedømmeråd.

- KM bør be om at noen vurderer dette. Skal det foreslås kvotering?
- Hva med medlemskap her? Er det påkrevd, for eksempel som medlem av menighetsråd?
- Be departementet/Kirkerådet ta stilling til dette?

b) *Arbeid i ikke-ordinerte stillinger i Dnk uten medlemskap*

Det er i dag mulig å søke dispensasjon for å jobbe i ikke-ordinerte stillinger i Dnk dersom man ikke er medlem. Det er praksis å innvilge slik dispensasjon, men informasjon om denne muligheten har ikke vært særlig kjent og har vært etterlyst av flere migrantkirker (jf. brev fra Flyktingenettverket 18.5.07). Dersom Kirkemøtet ønsker et større etnisk mangfold blant de ansatte i Dnk, bør det be om at det utarbeides konkret sysselsettingsstrategier for dette i fellesrådene og bispedømmene (?). Her kan følgende virkemidler vektlegges:

- Strategisk og bevisst rekrutteringsprosess, fra og med annonsering til og med intervju, ansettelse og oppfølging.
- Klare målsettinger, eventuelt kvoteringsordninger.
- Samarbeid om arbeidsmarkedstiltak i regi av NAV, som praksisplass og arbeidstrening med oppfølging.
- Samarbeid med kommunenes introduksjonsprogram, som skal bidra til raskere integrering og inkluderer språk- og arbeidspraksis.

- ”Ny sjanse”, et kvalifiseringsprogram for innvandrere som etter flere år i Norge ikke har fast tilknytning til arbeidsmarkedet og er avhengige av sosialhjelp.

c) Anerkjennelse av ordinasjon

Det er i dag mulig å jobbe i ordinerte stillinger i Dnk dersom man er ordinert i en annen kirke som Dnk har inngått forpliktende kirkeavtale om ordinasjon med, for eksempel metodistkirken (Nådens fellesskap), anglikanske kirker i Porvoo-fellesskapet eller protestantiske kirker i Leuenberg-fellesskapet. Men hva gjør man i forhold til anerkjennelse av ordinasjon og eventuell ansettelse av prester som er ordinert i andre kirker som det kan være nærliggende å anerkjenne ordinasjonen til ut fra konfesjonell tilhørighet? (F.eks. ordinert prest fra Mekane Yesus-kirken i Etiopia, eller fra kirker i Anglican Communion som ikke er med i Porvoo-fellesskapet – dette gjelder særlig de anglikanske kirkene i Sør).

For tjenester av midlertidig varighet kan biskopen etter gjeldende ordning avgjøre tilsettingssaker hvor ordinasjonen gjennom økumeniske avtaler er anerkjent. Dette skjer i noen grad for eksempel i vikariater. Det hefter imidlertid atskillige problemstillinger ved ansettelser over lengre varighet. Disse er knyttet både til formelle kirkelige krav om bekjennelse, og til de formelle retningslinjer for godkjenning av ordinasjon, godkjenning av utdanning og godkjenning av språknivå. I seg selv ivaretar disse retningslinjene mange ønskede kvalifikasjonskrav.

Men på bakgrunn av de økumeniske avtalene åpner retningslinjene imidlertid for en rekke uavklarte spørsmål: Kan en person med anerkjent ordinasjon fra en annen kirke (uten Dnks bekjennelse) bare ansettes i midlertidig, men ikke i fast stilling? Kan ansettelse i Den norske kirke avgjøres av nasjonalitet, i tilfeller der ordinasjonen er anerkjent, men kandidatens utdanning faller utenfor EØS-regelverket for krav til utdanning? Er krav til norske språkferdigheter avgjørende også i stillinger hvor kandidaten i hovedsak benytter eget morsmål, eller i flerspråklige stillinger? Bør regelverk for krav til utdanning ses i sammenheng med anerkjennelse av ordinasjon?

Dette er spørsmål som Kirkemøtet med fordel kan be om at det må arbeides mer med og avklares innen rimelig tid.

d) Rekruttering til kirkelig utdanning

Som en mer langsiktig strategi bør man også fokusere på kristne innvandrere – og ikke minst barna til disse – i rekrutteringsarbeidet til kirkelig utdanning. Mye tilsier at barn til kristne innvandrere kan komme til å føle sterkere tilknytning til Den norske kirke enn det foreldrene har gjort. Ikke minst kan dette være en effekt av trosopplæringsplanen og det storstilte, kristne barne- og ungdomsarbeid i mange menigheter i dag som også involverer innvandrerbarn. Hva skjer når noen av disse vil begynne å studere teologi eller ta annen kirkelig utdanning?

KM kan etterlyse at det langsiktige strategiarbeidet for rekruttering til kirkelig tjeneste må legge til rette for og avklare evt. spørsmål knyttet til barn av kristne

innvandrere fra en ikke-luthersk bakgrunn som ønsker å studere teologi eller annen kirkelig utdanning i Norge med tanke på framtidig tjeneste i Dnk.

6. Et teologisk etterord?

[Når hele temafeltet om migrantkirker og kristne innvandrere tas opp i en egen KM-sak, kunne man argumentert for å sette i gang en grundigere *teologisk* betraktning knyttet til Dnks profil, selvforståelse og veivalg i disse spørsmålene. (For eksempel: Hvordan utfordrer kristne innvandrere Dnks konfesjonelle identitet? Hvilke økumeniske muligheter finnes? Hva betyr teologiske tanker om åpenhet i disse konkrete spørsmålene? Hvilke muligheter og teologiske grep ligger i anglikanernes "mixed economy"? etc. etc.) Dette er imidlertid ikke ønskelig i denne saken fordi Teologisk nemnd (TN) under MKR arbeider med relatert tematikk og vil presentere en sak på KM 2010 om Dnks økumeniske selvforståelse. KM-saken om innvandrere og menigheten bør derfor be MKR og TN om å innarbeide en del av problemstillingene knyttet til innvandring og økumeniske muligheter/utfordringer i sitt arbeid.

Men man kommer ikke helt unna teologiske betraktninger, noe særlig MKR la vekt på i sin behandling av saken i februar – særlig om menighetsforståelse, ekklesiologi og folkekirkesperspektiver. MKR/KR bes om å ta stilling til hvorvidt dette bør tematiseres samlet i et eget kapittel 6 eller mer spredt der det er relevant i de andre kapitlene.]

Forslag til vedtak på Kirkemøtet:

1. Kirkemøtet vil be de sentralkirkelige råd om å:

- utarbeide hjelpemateriell til integrering i menighetene
- utarbeide flere utskrevne ordninger for internasjonale gudstjenester på engelsk
- i samarbeid med departementet ta initiativ til å avklare Dnks forhold til de internasjonale menighetene slik at disse kan bli integrert i DNK på en god måte uten å måtte gi avkall på sin egenart og åpne økumeniske profil.
- i samarbeid med departementet å vurdere regelverk for evaluering av kvalifikasjoner til kirkelig ansettelse med tanke på inngåtte økumeniske avtaler
- oppfordre TN til å jobbe mer med spørsmål knyttet til økumenisk rekruttering til Dnk. Det bør sees i sammenheng med saken til KM 2010 – hva vil de si å være en evangelisk, luthersk kirke i dag?
- vurdere muligheten for kvoteringsordninger av innvandrere til kirkelige råd i det videre arbeidet med demokratireformen.

2. Kirkemøtet vil be Bispemøtet om å:

- i samarbeid med departementet gjennomgå retningslinjene for godkjenning av ordinasjon.

3. Kirkemøtet vil be bispedømmene om å:

- kartlegge det flerkulturelle kirkelandskapet i bispedømmet og etablere kontakt eller former for samarbeid med eventuelle migrantmenigheter der dette er relevant.
- vurdere om det skal tas initiativ til formalisert kontakt mellom biskop og migrantkirkeprester.
- legge til rette for at gode erfaringer fra menighetenes integreringsarbeid blir delt og gjort kjent i bispedømmet.

-

4. Kirkemøtet vil be menigheten om å:

- kartlegge det flerkulturelle kirkelandskapet i soknet, og etablere kontakt og former for samarbeid med eventuelle migrantmenigheter der dette er relevant.
- utvikle gode, integrerende strategier for å ønske kristne innvandrere velkommen i menighetene og dele gode erfaringer med andre menigheter.
- legge til rette for å inkludere innvandrere og barn av innvandrere i trosopplæringsarbeidet og i menighetens barne- og ungdomsarbeidet

-

5. Kirkemøtet vil be KA og fellesrådene om å:

- utarbeide konkrete ansettelsesstrategier for innvandrere i menighetene

-

6. Kirkemøtet vil be de teologiske utdanningsinstitusjonene om å:

- utarbeide klarere retningslinjer for vurdering av personers kvalifikasjoner der hvor den aktuelle utdannelsen faller utenfor internasjonale standardkrav på grunn av nasjonale forhold
- legge til rette for overgangsordninger med etterutdanning for personer med anerkjent ordinasjon, men som ikke fyller formelle krav til utdanning
- legge til rette for utvidede overgangsprøver og -ordninger med tanke på inngåtte økumeniske avtaler
- legge til rette for mer undervisning på engelsk

-

7. Kirkemøtet vil be misjonsorganisasjonene om å:

-

-